

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПРЕЗИДЕНТ НА РЕПУБЛИКАТА

*Конст.з. № 27/96 г.
 готв. - Р.Н. Н. Яков
 (на ср.)
 28.X.96 г.*

ДО
 КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
 НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

УВАЖАЕМИ Г-ДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Чрез Допълнителната разпоредба на Закона за изменение и допълнение на Закона за държавния бюджет за 1996 г., приет от 37-то Народно събрание, се обявяват за държавни всички вземания от продажби на природен газ по определени от Министерския съвет цени, доставен по търговски договори, разрешени по съответния ред, както и по международни договори и спогодби, за периода на действието им, по които страна е Република България чрез овластения представител - "Булгаргаз" ЕАД. Законът въвежда забрана тези вземания да се прехвърлят или да служат за обезпечение (ал. 1).

Целта на приетия от Народното събрание Закон за изменение и допълнение на Закона за държавния бюджет за 1996 г. е да възпроизведе в правни норми поддържаното от правителството становище по текстове от Закона за държавния бюджет за 1996 г. и по този начин пряко да се повлияе при прилагането на съответните разпоредби както от държавните органи, така и от органите на съдебната власт и от стопанските субекти.

Не може да се отрече правото на Народното събрание да дава задължително (автентично) тълкуване на законите. Законът за изменение и допълнение на Закона за държавния бюджет за 1996 г.

обаче има за предмет не тълкуване на правна норма, а даване решение на конкретен спор относно валидността на договор, който към момента на приемане на закона е предмет на съдебно разглеждане и с който договор до сега са се занимавали различни съдебни инстанции. Това ясно личи както от мотивите на вносителя на законопроекта - Министерския съвет, така и от аргументите в подкрепа на закона при гласуването му на първо и второ четене в Народното събрание.

С този закон Народното събрание нарушава принципа на разделение на властите (чл. 8 от Конституцията) и навлиза в сферата на съдебната власт, като поставя под съмнение валидността на договор. За разлика от други случаи, когато Народното събрание по силата на Конституцията или на закон упражнява определени контролни правомощия (парламентарен контрол), то договорите като елемент на свободната стопанска инициатива (чл. 19, ал. 1 от Конституцията) не могат да бъдат променяни или прекратявани по волята на парламента. Те подлежат на контрол с оглед своята законосъобразност единствено от независимата съдебна власт.

За разлика от други сфери на обществения живот, където Конституцията дава възможност за пряка намеса от страна на Народното събрание или Министерския съвет въз основа на съответна тяхна преценка за целесъобразност, то в сферата на стопанската дейност Конституцията е възприела принципа на свободната инициатива (чл. 19, ал. 1). Тази свободна инициатива може да бъде ограничена единствено от други конституционни текстове и от законите. Конституцията обаче е закрепила определени принципи, които не могат да бъдат нарушавани чрез законите, гласувани от парламента (чл. 17, ал. 2; чл. 19, ал. 1, 2 и 3). Със Закона за изменение и допълнение на Закона за държавния бюджет за 1996 г. тези принципи се нарушават.

За упражняването на определени властнически правомощия, както и за задоволяване на определени обществени интереси

държавата реализира особен вид вземания - данъци и такси (чл. 60 от Конституцията). От съвсем различен характер са вземанията (приходи), които държавата реализира в качеството си на стопански субект. Ако при събирането на дължимите данъци и такси държавата може да се позове на своите властнически правомощия, то при вземанията, които произтичат от стопанска дейност, трябва да се изхожда от принципа на равнопоставеност на стопанските субекти.

Когато държавата осъществява стопанска дейност и участва в гражданския оборот тя действа при еднакви правни условия с всички граждани и юридически лица. При организиране на стопанисването и управлението на държавното имущество, което е основано на частна собственост, парламентът и правителството могат да определят реда, по който се осъществява това, като приемат съответни актове (законови и подзаконови). С тези актове обаче не могат да се засягат конституционно гарантираните права на други стопански субекти.

Аргументите, че приемането на закона е наложително, за да се защитят държавните интереси, са неприемливи. Механизмите за защита на държавните интереси са различни. Всяка собственост, независимо от това на кого принадлежи и какъв е нейният предмет, при рационално използване води до натрупване на национално богатство и постигане на социален напредък в интерес на държавата и обществото. Когато е налице действащ закон и при неговото приложение възникне спор между равнопоставени стопански субекти, който е отнесен пред съда, то държавният интерес може да бъде защитен единствено чрез решението на независимия съд.

Държавните интереси изискват законови гаранции и сигурност за всички субекти, осъществяващи стопанска дейност. Недопустимо е чрез специален закон да се преуреждат стопански взаимоотношения. Държавният интерес изисква преди всичко законът да закриля инвестициите и стопанската дейност (чл. 19, ал. 3 от Конституцията), а не да провокира правна несигурност.

4

Народното събрание по пътя на парламентарния контрол и правителството (чл. 106 от Конституцията) са в правото си да предприемат действия за изясняване на обстоятелствата и длъжностните лица, допуснали сключването на договор, който се оценява като икономически неизгоден за държавата. От лицата, на които е възложено управлението на държавно имущество и които са допуснали неизгодни договори и ощетяване на държавата, може да се потърси и отговорност в съответствие с действащите закони. Това обаче не може да бъде повод чрез закон да се засягат правата на трети лица, ако те са действали в съответствие със законите. Преценката за законосъобразността на техните действия също не може да бъде предмет на закон - тя е в правомощията на съдебната власт.

УВАЖАЕМИ Г-ДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Това са мотивите ми на основание чл. 150, ал. 1 от Конституцията на Република България да върна се обърна към Вас с искане да установите противоконституционността на Закона за изменение и допълнение на Закона за държавния бюджет на Република България за 1996 г. на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията.

ПРЕЗИДЕНТ НА РЕПУБЛИКАТА:

(Желю Желев)